

Βιογραφία

Ο Όσιος Νείλος ο Ηγιασμένος, είναι η σημαντικότερη ασκητική φυσιογνωμία του θεσπρωτικού χώρου. Με την αγία του ζωή και τους ασκητικούς του αγώνες, καθαγίασε με το πέρασμα του την επαρχία της Παραμυθίας και κληροδότησε ως πολύτιμο θησαυρό, την περιώνυμο και ένδοξη Ιερά Μονή Γηρομερίου, που ο ίδιος ίδρυσε, η οποία και ανεδείχθη ένας από τους σπουδαιότερους πνευματικούς φάρους και σήμερα αποτελεί ένα από τα πλέον σημαντικά ιστορικά μνημεία της Ηπείρου.

Πατρίδα του Οσίου Νείλου ήταν η τότε βασιλεύουσα, η Κωνσταντινούπολη, όπου και γεννήθηκε περίπου το 1228 μ.Χ. Η καταγωγή του μάλιστα, ήταν από την βασιλική οικογένεια των Λασκάρων. Τα πλούτη και η δόξα όμως, δεν μπόρεσαν να νικήσουν τον πόθο του μοναχικού βίου, που είχε φωλιάσει στην ψυχή του και έτσι τα εγκατέλειψε όλα και σε νεαρότατη ηλικία έγινε μοναχός στην περίφημη Μονή των Ακοιμήτων. Εκεί, αποδύθηκε σε μεγάλους ασκητικούς αγώνες, με μεγάλη αυταπάρνηση, εγκράτεια και προσευχή και έγινε «σκεῦος καθαρὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος». Μετά από αρκετά χρόνια, επανήλθε στην Κωνσταντινούπολη και χωρίς να αποκάλυψει την ταυτότητά του, πλησίασε την μητέρα και την

αδελφή του σαν άγνωστος ζητιάνος και έλαβε από αυτές ελεημοσύνη. Κατόπιν, επισκέφθηκε τα Ιεροσόλυμα μαζί με άλλους προσκυνητές και επιστρέφοντας στην Κωνσταντινούπολη, ακολουθώντας κάποιον σεβαστό γέροντα, δεν δίστασε να ελέγξει τον ίδιο τον αυτοκράτορα Μιχαήλ Παλαιολόγο, για την προσπάθειά του να υποτάξει την Ορθόδοξη Εκκλησία στην εξουσία του Πάπα της Ρώμης. Ως απάντηση του αυτοκράτορα, ήλθε η καταδίκη τους, να αφεθούν στο πέλαγος αβοήθητοι, χωρίς τρόφιμα και κουπιά, για να χαθούν. Παλεύοντας με τα κύματα για σαράντα ημέρες, κάτω όμως από τη σκέπη της θείας πρόνοιας, αποβιβάσθηκαν στα παράλια της Μονής των Αγίων Αββάδων (πιθανώς της Μονής των Ιβήρων του Αγίου Όρους). Μετά από παρέλευση τριών ετών, κατά τα οποία ο Όσιος Νείλος παρέμεινε στη Μονή ως θυρωρός, για μία ακόμη φορά γύρισε στην Βασιλεύουσα, όπου τιμήθηκε ως ομολογητής της πίστεως από τον νέο αυτοκράτορα, τον ευσεβή Ανδρόνικο Παλαιολόγο. Όμως, φύση ανήσυχη καθώς ήταν, ξαναέφυγε από την Πόλη (αυτή τη φορά οριστικά) και αφιέρωσε τον υπόλοιπο χρόνο της ζωής του σε διάφορα προσκυνήματα και μοναστήρια των Αγίων Τόπων. Κατ' αυτόν τον τρόπο πέρασε από την Ερυθρά Θάλασσα, την περιοχή των Σοδόμων, το όρος Σινά, το Καρμήλιον όρος, την Ιερικώ, τον Ιορδάνη

ποταμό και τη Μονή του Αββά Γερασίμου και στη συνέχεια, περνώντας τα χρόνια «εν πολλή κακουχία και ασκήσει», δια μέσου πιθανώς των νησιών Κύπρου, Ρόδου και Κυκλάδων, πέρασε από την Πελοπόννησο και την Κέρκυρα και τελικά έφθασε στην Ήπειρο, σε τόπο ονομαζόμενο Ωρυκόν ή Ιερικό, κοντά στη σημερινή Αυλώνα της Βορείου Ηπείρου, όπου εγκαταστάθηκε σε μία μικρή καλύβα. Μετά όμως από παράκληση θεοφιλών κατοίκων της Θεσπρωτίας, μετέβη νοτιότερα, στην περιοχή του Γηρομερίου, και εγκαταστάθηκε στη σπηλιά ενός αποτόμου βράχου. Σύντομα, γύρω από τον σεβάσμιο ασκητή, δημιουργήθηκε μικρή αδελφότητα μοναστών, ενώ παράλληλα, η φήμη και η πνευματική του ακτινοβολία συνεχώς εξαπλώνονταν.

Η παράδοση της περιοχής αναφέρει, ότι κατά καιρούς, στο απέναντι βουνό, μέσα στο πυκνό δάσος, ο Όσιος έβλεπε τις νύχτες κάποια θεϊκή λάμψη, σαν φωτιά. Αυτό παρακίνησε τους ασκητές να αναζητήσουν την πηγή αυτής της παράξενης φωτιάς και να οδηγηθούν στην ανακάλυψη της Ιεράς Εικόνας της Παναγίας, η οποία και έγινε η αφορμή να δεχθούν σαν θέλημα του Θεού να κτισθεί στην θέση αυτή το Μοναστήρι.

Μετά από πολλούς αρχικά κόπους και ύστερα με τη βοήθεια και των βασιλέων του Δεσποτάτου της Ηπείρου, αλλά και των τοπικών αρχόντων,

κατόρθωσαν να ολοκληρώσουν και να τελειοποιήσουν το Μοναστήρι, το οποίο οργανώθηκε πάνω στις βάσεις και στις αρχές του κοινοβιακού μοναχισμού και να το αναδείξουν ως ένα από τα σπουδαιότερα μοναστικά κέντρα της Ηπείρου.

Σε βαθύ γήρας πλέον (106 ετών) και έχοντας τελειώσει το έργο του ο Όσιος Νείλος, όρισε τον διάδοχό του και κανόνισε τα της ταφής του, ζητώντας να τον θάψουν στον τάφο που ο ίδιος είχε ετοιμάσει εκτός της Μονής δίπλα στον παρακείμενο χείμαρρο. Άφησε ως ιερά παρακαταθήκη και κανονισμό για τη λειτουργία της Μονής την Ιδιόχειρη Διαθήκη του και παρέδωσε την αγία του ψυχή στα χέρια του Θεού, τη νύχτα της πρώτης Ιανουαρίου του έτους 1334 μ.Χ.

Μετά από μερικά χρόνια, κατά την παράδοση, απεσταλμένοι του αυτοκράτορα, ήλθαν στη Μονή με σκοπό να προβούν σε εκταφή και μεταφορά των ιερών λειψάνων του Οσίου στην Κωνσταντινούπολη. Όμως ο Θεός, «κρίμασιν οἷς Αὐτός οἶδεν», δεν το επέτρεψε και επενέβει με τρόπο θαυμαστό. Ένας ογκώδης βράχος κατέπεσε από το βουνό και σκέπασε τον τάφο του Οσίου εμποδίζοντας την εκταφή. Έτσι η προσπάθεια εγκαταλείφθηκε και επάνω από τον βράχο κτίστηκε ναῖσκος προς τιμήν του Οσίου, ενώ τα άγια λείψανά του παραμένουν

μέσα στον τάφο του, αγκαλιασμένα από τη
θεσπρωτική γη, σαν πολύτιμος θησαυρός για όλους
μας.

Ο βιογράφος του Οσίου, πιθανώς ο διάδοχος και
μαθητής του Ησαΐας, σημειώνει στο Συναξάρι του
για τον «μακάριον καὶ μέγαν ἐν ἀσκηταῖς πατέρα
ἡμῶν Νεῖλον»:

«Νεῖλος ἀρετὰς ὡς ῥεῖθρον πελαγίζων ἄρδει τὰς
ψυχὰς ὡς τὴν γῆν ἄλλος Νεῖλος».

Η ασκητική φυσιογνωμία του Οσίου Νείλου και η
ισχυρή του προσωπικότητα είχε έντονη επίδραση,
όχι μόνο στην πρώτη φάση της ιστορίας της Μονής,
αλλά και στην συνολική ιστορία ολόκληρης της
γύρω περιοχής. Αυτό φαίνεται και από το γεγονός
ότι από πολύ νωρίς ο Όσιος Νείλος καθιερώθηκε
στη συνείδηση του λαού και τιμάται ως Άγιος.

Μάλιστα, υπάρχουν πολλές λαϊκές παραδόσεις
σχετικές με το πρόσωπο του, αλλά και αναφέρονται
πολλά θαύματα και χαρισματικές εκδηλώσεις που
αποδίδονται σ' αυτόν. Ακόμη αρκετοί κάτοικοι της
περιοχής φέρουν με ευλάβεια ως βαπτιστικό, το
όνομα Νείλος.